

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/225/2021
Identifikačné číslo spisu: 5108203013
Dátum vydania rozhodnutia: 26.07.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:5108203013.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Urbárska obec - pozemkové spoločenstvo Krasňany, Krasňany, IČO: 17 060 168, zastúpeného advokátkou JUDr. Genovovou Hlásnikovou, advokátkou, Žilina, J. M. Hurbana 334/32, proti žalovanému Pongrácz, s.r.o., Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Mateja Bela 8, IČO: 31 637 973, zastúpenému advokátskou kanceláriou LOVÁSZ LEGAL s. r. o., Bratislava, Železničiarska 18, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 8C/48/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 22. decembra 2020 sp. zn. 11Co/90/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 5. februára 2020 č. k. 8C/48/2008 - 628 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území D. pozemkov parc. č. XXXX lesné pozemky o výmere 14836 m², parc. č. XXXX v častiach trvalé trávnaté porasty o výmere 17001 m² a lesné pozemky o výmere 17002 m² a parc. č. XXXX lesné pozemky o výmere 920144 m² zapísané na LV č. XXX pre k. ú. D. (výrok I.). Žalovanému ako úspešnej strane (§ 255 ods. 1 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku /ďalej len „CSP“/) priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v celom rozsahu (výrok II.). V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že v spore išlo o určovací žalobu podľa § 137 písm. c/ CSP. Základným predpokladom pre takýto typ žaloby je vecná legitímácia žalobcu a zároveň existencia jeho naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Ak obe uvedené podmienky nie sú kumulatívne naplnené, vedie to nevyhnutne k zamietnutiu žaloby, a to bez toho, aby bol súd povinný zaoberať sa vecou samou. Vecnú legitímáciu má ten subjekt, komu svedčí stav z hmotného práva, teda kto je nositeľom subjektívneho práva (aktívna vecná legitímácia) alebo nositeľom subjektívnej povinnosti vyplývajúcej z hmotného práva (pasívna vecná legitímácia), o ktorých sa v konaní rozhoduje. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení je daný, ak podaná žaloba je objektívne spôsobilá odstrániť stav právnej neistoty žalobcu alebo ohrozenie jeho práva. Posúdenie

naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností, čo pre žalobcu znamená nevyhnutnosť tvrdiť a preukázať skutočnosti, z ktorých vyvodzuje existenciu tohto svojho právneho záujmu. V danom prípade na základe vykonaného dokazovania mal súd za preukázané a medzi stranami ani nebolo sporné, že žalobca je pozemkovým spoločenstvom s právnou subjektivitou založeným podľa zák. č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zák. 180/1995 Z.z.“) Zmluvou o založení spoločenstva z 25. februára 1996, ktorý bol zapísaný do registra pozemkových spoločenstiev 07. augusta 1996, reg. č. spol. 21 poľn. 174/1996-3So. V zmysle § 30 ods. 1 zák. č. 97/2013 Z. z., ktorým bol zrušený zák. č. 181/1995 Z. z., je žalobca spoločenstvom podľa tohto zákona. Žalobca svoju aktívnu vecnú legitímáciu v spore odvodzoval od toho, že sa považuje za obnovenú formu niekdajšieho Spoločenstva bývalých urbárikov v D., ktoré spoločenstvo na základe kúpno predajnej zmluvy nadobudlo vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam. Súd prvej inštancie pri posudzovaní aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, ktorú žalovaný namietal v priebehu celého konania, vychádzal zo záverov vyslovených v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len „ústavný súd“) zo 6. októbra 2010 sp. zn. II. ÚS 348/08, na ktorý poukázal krajský súd vo svojom predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí. Predmetom konania ústavného súdu bolo posúdenie, či závery krajského súdu o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľa (pozemkové spoločenstvo s právnou subjektivitou podľa zák. č. 181/1995 Z. z.) na podanie určovacej vlastníckej žaloby sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné. Ústavný súd sa zároveň v historických súvislostiach zaoberal otázkou právneho nástupníctva po niekdajšom spoločenstve bývalých urbárikov. V citovanom náleze dospel k záveru, že je potrebné diferencovať slovné spojenie „majetok spoločenstva“, ktorého nadobudnutie je závislé od nakladania alebo od hospodárenia so spoločnou vecou (výnosy), pričom len tento majetok je vo vlastníctve spoločenstva, avšak „spoločná nehnuteľnosť pozemkov spoločenstva“ ako taká nie je vlastníctvom spoločenstva, ale ostáva vo vlastníctve jednotlivých členov pozemkového spoločenstva, ktorí ju majú v nedeliteľnom podielovom spoluvlastníctve. Na základe uvedeného, ako aj ďalších záverov dospel k záveru, že žalobca v spore nemá aktívnu vecnú legitímáciu pre podanie žaloby, ktorú majú jedine jednotliví členovia obnoveného urbárskeho spoločenstva. Rozdiel, oproti prípadu, ktorý bol predmetom prieskumu pred ústavným súdom, v danej veci spočíval v tom, že pozemky, ktoré sú predmetom tohto konania, neboli bývalými urbárskymi pozemkami, ku ktorým prešlo vlastnícke právo na bývalých urbárikov, potom ako cisár František Jozef I vydal 02. marca 1853 tzv. Urbársky patent, ktorým bol úplne zrušený dovtedajší urbársky pomer voči zemepánovi a niekdajší urbárik sa stali aj právnymi vlastníkmi poddanskej pôdy. Urbárske pozemky bývalých urbárikov v Krasňanoch, boli vydelené 01. apríla 1890 a na základe dohody schválenej Trenčianskou sedriou ako urbárskym súdom dňa 16. augusta 1890, ako to vyplýva aj z predložených „Pravidiel“. Sporné pozemky teda neboli súčasťou spoločnej nehnuteľnosti za účelom spravovania ktorej vzniklo aj Spoločenstvo bývalých urbárikov v Krasňanoch. Spoločenstvo bývalých urbárikov ich užívalo na základe nájomnej zmluvy (tak, ako to uvádzal samotný žalobca). Predmetné parcely patrili k veľkostatku D. (čo vyplýva aj z predloženého plánu lesa vyhotoveného v roku 1940) a ich vlastníkom zapísaným v PK vložke 1 D. bol B. X. Z., s ktorým Spoločenstvo bývalých urbárikov v Krasňanoch uzatvorilo kúpnu zmluvu dňa 24. novembra 1939, predmetom ktorej bol prevod predmetných nehnuteľností. Pre právne posúdenie nadobudnutia vlastníckeho práva bolo potrebné vychádzať z uhorského obyčajového práva, ktoré platilo na území dnešnej Slovenskej republiky (bez ohľadu na daný politický režim) až do roku 1950. Pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti sa v danom čase vyžadoval vklad vlastníckeho práva do pozemkovej knihy, ktorý mal konštitutívny účinok. Predmetné nehnuteľnosti v pozemkovej knihe na základe predloženej kúpnej zmluvy nikdy neboli zapísané ako vlastníctvo Spoločenstva bývalých urbárikov v Krasňanoch ako útvaru a ani ako vlastníctvo fyzických osôb a aj po uzatvorení predmetnej kúpnej zmluvy boli naďalej vedené na B. X. Z. (až do konfiškácie v roku 1945). Napriek vyššie uvedenému rozdielu oproti konaniu pred ústavným súdom vo veci sp. zn. II. ÚS 348/08, v historických súvislostiach, vyslovené právne závery týkajúce sa právneho nástupníctva po niekdajšom spoločenstve bývalých urbárikov a od toho sa odvíjajúcu otázku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu na podanie určovacej žaloby o určenie vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, bolo možné priamo aplikovať aj na prejednávany spor, súd prvej inštancie nezistil žiadny dôvod pre odklonenie sa od uvedených záverov a preto na ne v celom rozsahu odkázal. Podstatnou bola i tá skutočnosť, že žalobca ako majetkové spoločenstvo vznikol nanovo na základe zák. č. 181/1995 Z. z., a to ako subjekt s právnou subjektivitou a teda toto majetkové spoločenstvo nemožno bez ďalšieho automaticky považovať

za mechanické obnovenie niekdajšieho spoločenstva bývalých urbárikov, pretože jednak toto niekdajšie spoločenstvo bývalých urbárikov bolo zrušené zákonom č. 2/1958 Sb. a po tomto zrušení bolo vlastnícke právo k majetku v jeho správe upravené ďalšími právnymi predpismi a tiež z § 1 zák. č. 181/1995 Z. z. vyplýva, že tento zákon neupravuje automatickú „obnovu“ a tým automatický vstup do práv niekdajších urbárskych spoločenstiev, ale upravuje nanovo „vznik, právne postavenie, hospodárenie a zánik pozemkových spoločenstiev“, ako aj „vzájomné vzťahy členov pozemkového spoločenstva“, obdobnú úpravu obsahuje aj zák. č. 97/2013 Z. z. o pozemkových spoločenstvách, ktorým bol zrušený zákon č. 181/1998 Z. z. a v zmysle ktorého podľa ustanovenia § 30 ods. 1 žalobca ako spoločenstvo s správnu subjektivitou podľa doterajších predpisov sa považuje za spoločenstvo podľa tohto zákona. Žalobca nemá žiadne oprávnenia vo veci vlastníckych vzťahov k spoločnej nehnuteľnosti, iba obhospodaruje a zveľaduje už existujúci majetok v jeho správe, ktorý však naďalej ostáva v podielovom spoluvlastníctve jeho jednotlivých členov, na rovnakom princípe usporiadania vzťahov fungovalo aj spoločenstvo bývalých urbárikov, vlastnícke právo v rámci urbárskeho práva vždy bolo a je individuálnym, t. j. žalobca ako pozemkové spoločenstvo nie je a nemôže byť vlastníkom spoločnej nehnuteľnosti, z čoho v konečnom dôsledku vyplýva, že žalobca nemohol mať ani naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj len „odvolací súd“) rozsudkom z 22. decembra 2020 sp. zn. 11Co/90/2020, rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správne potvrdil.

2.1. Uvedol, že súd prvej inštancie založil svoje zamietajúce rozhodnutie na konštatovaní existencie nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu, majúci za to, že v prípade, ak ide o majetok, o ktorom žalobca tvrdí, že patrí „urbárikom“ sú aktívne vecne legitímovaní pre podanie žaloby jedine jednotliví členovia urbárskeho spoločenstva, nie spoločenstvo ako také, hoc má aj právnu subjektivitu. Podstatnou pre rozhodnutie bolo i to zistenie, že žalobca ako majetkové spoločenstvo vzniklo nanovo na základe zák. č. 181/1995 Z. z. a teda nemožno toto majetkové spoločenstvo bez ďalšieho automaticky považovať za mechanické obnovenie niekdajšieho spoločenstva bývalých urbárikov, pretože toto bolo zrušené zák. č. 2/1958 Sb. a po tomto zrušení bolo vlastnícke právo k majetku v jeho správe upravené ďalšími právnymi predpismi.

2.2. Odvolací súd ďalej uviedol, že pokiaľ išlo o žalobcom tvrdený nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, z ustálenej súdnej praxe, ešte z predchádzajúcej procesnej úpravy (viď Občiansky súdny poriadok), ktorá je aj naďalej aktuálna, aj po prijatí novej procesnej úpravy, vyplýva, že nepatrí do poučovacej povinnosti súdu usmerňovať účastníka/stranu sporu o otázkach aktívnej resp. pasívnej vecnej legitímácie. Otázka vecnej legitímácie vyplýva z hmotného práva. Nesprávne určenie okruhu účastníkov v sporovom konaní nemôže súd odstrániť ex offio a nemôže o tomto nedostatku žalobcu poučiť. Vychádzajúc z toho ako žalobca v danom prípade koncipoval svoju žalobu, vrátane označenia strán sporu a jej petitu, odvolací súd nedospel k záveru, že by takáto žaloba bola vadná v tom zmysle, že by podmieňovala postup podľa § 129 CSP.

2.3. Ani nepresné označenie jednej zo sporových parciel v dôvodoch rozhodnutia odvolací súd nepovažoval za takú vadu konania, ktorá by mala viesť k nesprávnemu rozhodnutiu, resp. že by v tomto chybnom označení išlo o procesnú nesprávnosť takej intenzity, ktorá by odôvodňovala porušenie práv žalobcu na spravodlivý proces. Prvoinštančný súd si dostatočne objasnil predmet konania tým, že konal o tých nehnuteľnostiach, ktoré žalobca označil za sporné a o ktorých tvrdil, že mu patria do vlastníctva. Parcela č. XXXX - lesné pozemky o výmere 920.144 m² bola v jednej časti odôvodnenia rozsudku okresného súdu síce nesprávne označená, ale to ešte neznamená, že okresný súd konal o niečom inom ako žalobca označil, keďže v skutočnosti sa jednalo len o zrejmu nesprávnosť, správne mala byť parcela označená tak ako v iných častiach odôvodnenia rozsudku č. XXXX a nie „XXXX“.

2.4. Aj otázku aktívnej vecnej legitímácie súd prvej inštancie posúdil správne, keď v zásade konštatoval, že v konaní o určenie vlastníckeho práva nemôže byť aktívne vecne legitímovaným subjektom pozemkové spoločenstvo, ale len jeho jednotliví členovia. V tomto smere je náležitý odkaz aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 348/08. Závery vyplývajúce z uvedeného rozhodnutia sú podľa názoru odvolacieho súdu aktuálne aj po prijatí novej právnej úpravy regulujúcej vznik, právne postavenie, hospodárenie a zánik pozemkových spoločenstiev ako aj práva a povinnosti a vzájomné vzťahy ich členov a podmienky nakladania so spoločnou nehnuteľnosťou a s jej podielmi (viď zák. č. 97/2013 Z. z.). Žalobca sa mýlil v tom, že aktívna vecná legitímácia pre podanie žaloby mu vyplýva z §

16 ods. 2 písm. c/ cit. zákona, ktorý upravuje zastupovanie spoluvlastníkov spoločnej nehnuteľnosti spoločenstvom pred súdmi a inými orgánmi verejnej správy vo veciach vlastníckeho práva k spoločnej nehnuteľnosti, prípadne jej časti. Aj v takýchto prípadoch, ak pôjde o žalobu o určenie vlastníckeho práva k spoločnej nehnuteľnosti, stranou konania stále zostávajú samotní spoluvlastníci, nie spoločenstvo, to ich len (zo zákona) zastupuje. V preskúmvanej veci však žalobca - pozemkové spoločenstvo neuviedlo/neoznačilo, že koná za jednotlivých spoluvlastníkov, ale žalobu formulovalo tak, že sa domáhalo určenia výlučného vlastníckeho práva vo svojom mene. Aj podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len „najvyšší súd“) z 28. apríla 2016 sp. zn. 7Sžo 84/2014 z právnej povahy pozemkových spoločenstiev vyplýva, že tieto samé podiely na spoločnej nehnuteľnosti nevlastnia a nesmú ich nadobúdať ani od svojich členov. Pozemkové spoločenstvo spoločnú nehnuteľnosť len spravuje. Pod pojmom „spravovať“ treba rozumieť predovšetkým činnosť spočívajúcu v riadení, resp. vedení riadneho chodu spoločenstva. V preskúmvanej veci bola potreba správneho označenia žalobcu o to naliehavejšia, pretože zo zisteného skutkového stavu vyplynulo, že pozemkové spoločenstvo v Krasňanoch v minulosti sporné parcely nevlastnilo, v dôsledku nedostatku zápisu v pozemkovej knihe (bližšie viď bod 1 tohto rozhodnutia). V zmysle viacerých rozhodnutí najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 10Sžr 154/2016 z 23. augusta 2017, tiež sp. zn. 10Sžr 2/2019) vyplýva, že pozemkové spoločenstvo, ktoré bolo založené podľa zák. č. 181/1995 Z.z. nemožno automaticky považovať za obnovené spoločenstvo bývalých urbárikov, ktoré bolo zrušené zák. č. 2/1958 Sb. m. SNR o úprave pomerov a obhospodarovaní spoločne užívaných lesov bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných útvarov. Zákon č. 181/1995 Z.z. neupravuje obnovu práv niekdajšieho urbárskeho spoločenstva v tom zmysle, že novo založené spoločenstvo spätne (ex lege) vstupuje do právnych pomerov niekdajšieho spoločenstva, ktoré existovalo pred jeho zrušením. S poukazom na uvedené závery a zistený skutkový stav bolo povinnosťou žalobcu riadne označiť tých účastníkov, ktorí sa cítia byť spoluvlastníkmi nehnuteľností, o ktorých tvrdia, že ich nadobudli na základe kúpno-predajnej zmluvy zo dňa 24. novembra 1939.

2.5. Z týchto dôvodov odvolací súd nemal žiaden dôvod odkloniť sa od ustálenej súdnej praxe, v zmysle ktorej nemožno (v danom prípade aj s ohľadom na okolnosti danej veci) považovať pozemkové spoločenstvo s právnou subjektivitou za aktívne vecne legitimovaný subjekt pre určenie sa vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré mali nadobudnúť podľa jeho tvrdení jednotliví členovia, toho času už zaniknutého urbárskeho spoločenstva.

3. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a z dôvodu podľa § 421 CSP, kedy podľa jeho názoru súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil, aby uskutočnil svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a rozhodnutím odvolacieho súdu bolo porušené právo na spravodlivý proces žalobcu v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Žalobca namietal aj odklon od prípadu spravodlivosti rozhodnutia predchádzajúceho súdu, a to predposledného rozhodnutia - rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 8C/48/2008-389 z 30. januára 2017, teda rozsudku Okresného súdu Žilina, ktorý vo veci rozhodoval v predchádzajúcom konaní, podľa ktorého Okresný súd Žilina žalobe žalobcu po rozsiahlom dokazovaní, žalobe vyhovel. Žalobca namietal, že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku je nedostatočné vzhľadom na všetky preukázané skutkové okolnosti v danej právnej veci a tým pádom aj zmätočné, čím sú podľa názoru žalobcu preukázané dovolacie dôvody. V dovolaní obsiahle opakovane svoje podania a priebeh konania pred súdmi nižších stupňov.

3.1. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu zrušil a vrátil vec príslušnému súdu na ďalšie konanie s tým, že žalobe vyhovie v plnom rozsahu a prizná žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

4. K dovolaniu sa písomne vyjadril žalovaný, ktorý navrhol dovolanie zamietnuť ako nedôvodné, keď mal za to, že dôvody uvádzané žalobcom sú neurčité a nedostatočné a nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť rozsudku odvolacieho súdu. Vo svojom vyjadrení podrobne rozoberal nedostatok prípustnosti dovolania žalobcu ako aj prijaté právne závery v konaní.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru,

že dovolanie žalobcu nie je prípustné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 ods. 1 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup. Dovolací súd opakovane konštatuje aj v súlade so závermi ústavného súdu, že dovolacie konanie má povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolaťa musí advokát, dovolaťel, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolaťa, ktorý je právnická osoba, nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

10. Dovolaťel vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolaťel namietal, že procesným postupom odvolacieho súdu došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Žalobca v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP odvolaciemu súdu vytýkal neodôvodnenosť jeho rozhodnutia. Mal za to, že dovolací súd sa nevysporiadal s podstatnými otázkami, podstatnými námietkami a dôležitými skutočnosťami podstatnými pre rozhodnutie vo veci samej. Rozhodnutie považoval za nepreskúmateľné aj vo vzťahu k ním tvrdenému nesprávnemu posúdeniu veci.

13. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súde musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (účastníkmi konania) a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

14. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu/účastníka mimosporového konania na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu/účastníka konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu/účastníka konania. Porušením uvedeného práva strany sporu/účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu/účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

15. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Odvolací súd zhodnotil skutkový stav, ktorý vyplynul z dokazovania, a pri svojom právnom závere, podrobne a presvedčivo odôvodnil, z čoho vychádzal. Zároveň sa vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami. Dovoláním napádaný rozsudok uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania, právne predpisy ako aj odkaz na rozhodnutia najvyšších súdnych autorít, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení.

16. Dovolací súd navyše pri posudzovaní dôvodnosti všeobecne namietaného porušenia procesných práv dovolateľa nezistil také nedostatky v postupe odvolacieho súdu, ktoré by odôvodňovali záver, že jeho výklad a záver boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. odôvodnenie rozhodnutia zmätočné. Z obsahu preskúvaného rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

17. Skutočnosť, že dovolateľ sa s názorom odvolacieho súdu nestotožnil, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o neodôvodnenosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

18. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP tak nemožno považovať to, že súde neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa. Žalobca preto neopodstatnene v tejto časti namietal existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

19. Ak dovolateľ v podanom dovolaní namietal v zmysle § 420 písm. f/ CSP aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017), čo však nie je dané v tomto spore.

20. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné.

21. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval aj z ustanovenia § 421 CSP bez bližšieho označenia dôvodov prípustnosti vyjadrených v § 421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP.

21.1. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1, musí dovolateľ po a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, po b/ vysvetliť a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), resp. dôvodiť, že právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) prípadne je rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP), po c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP.

22. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach; ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, pričiaci sa nielen koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.

23. V dovolaní žalobca síce uviedol, že odvolací súd sa mal odkloniť od predchádzajúceho rozhodnutia: ... „, a to predposledného rozhodnutia - rozsudku Okresného súdu Žilina č .k. 8C 48/2008 389 z 30. januára 2017, teda rozsudku Okresného súdu Žilina, ktorý vo veci rozhodoval v predchádzajúcom konaní, podľa ktorého Okresný súd Žilina žalobe žalobcu po rozsiahlom dokazovaní, žalobe vyhovel“, takto vymedzený dovolací dôvod však nie je v súlade s koncepciou dovolacieho konania ako konania o mimoriadnom opravnom prostriedku (pozri aj vyššie body 8, 9 rozhodnutia), a je v rozpore aj s princípmi civilného procesného poriadku, z hľadiska dvojínštancej sústavy súdov, kedy odvolací súd, rozhodujúci o riadnom opravnom prostriedku (odvolaní) rozhoduje v spore s konečnou platnosťou, t. j. jeho rozhodnutie je právoplatným a o odklone od prechádzajúceho rozhodnutie súdu prvej inštancie z hľadiska prípustnosti dovolania (keď mal zrejme dovolateľ na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP) nie je možné hovoriť v žiadnom prípade.

24. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/, f/ CSP.

25. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.